

Az MNL Békés Megyei Levéltára
„Egyedi dokumentumok restaurálása” című pályázatának szakmai beszámolója
(Pályázati azonosító: 2014111/04264)

A restaurálás levéltárunkban középtávú stratégiai terv alapján történik. Maga a restaurálási tevékenység az 1990-es évek közepén indult meg. Ennek két meghatározó irányát alakítottuk ki: a nagy referenciával bíró könyvrestaurátor műhelyben hozatjuk rendbe a súlyosan sérült, elsősorban feudális kori köteteket, saját műhelyünkben főként a 19. és a 20. századi gyakran forgatott iratok, kötetek, térképek fertőtlenítése, tisztítása és kötése történik.

A Nemzeti Kulturális Alap Közgyűjteményi Kollégiuma által az egyedi dokumentumok restaurálására, állományvédelmi munkáinak támogatására 2019 őszén kiírt pályázat keretében elnyert 644.652 Ft támogatásból egy kötet restaurálása valósult meg:

- *V. A. 1. b./18. kötet Békéscsaba Mezőváros iratai Adásvételi protocollum 1826–1835, 406 lap*
- *IV. A. 6./486. kötet Békés vármegye adószedőjének iratai Magyargyula dicalis összeírása 1825/26, 62 lap*
- *IV. A. 6./1121. kötet Békés vármegye adószedőjének iratai Komlós község dicalis összeírása 1773-1774, 32 lap*

A 19. század első felében készült dicalis adóösszeírása jelentős forrásértékkel bíró dokumentum. Számos adatot tartalmaz a szarvasi adózók társadalmi helyzetére, családtagjaikra, az adó alá eső állatállományukra, a mezőgazdasági területeikre (szántó, rét, szőlő) és terményeikre, továbbá az utánuk fizetendő adókra vonatkozóan, amelyek hozzájárulnak a kor gazdasági viszonyainak megismeréséhez, és az egyre gyakoribbá váló családtörténeti kutatásokhoz is jelentős segítséget nyújtanak.

A restaurálásra kijelölt dokumentum állapotfelmérése alátámasztotta a haladéktalan restaurálást, amelynek befejeztével a kötet megfelelő védőborításban kerültek vissza tárolási helyükre. A kötetről restaurálás előtt digitális másolat készült, amelyek az állományvédelem szempontjait figyelembe véve a későbbiekben – a kötetek fizikai igénybevétele nélkül – is kutathatók.

Tisztelettel köszönjük a Nemzeti Kulturális Alap Közgyűjteményi Kollégiumának restaurálási projektünk támogatását!

Gyula, 2020. szeptember 3.

dr. Erdész Ádám
igazgató

ArchivArt Könyvrestaurátor Műhely Kft.
1088 Budapest, Üllői út 2-4. I. emelet 1.
Tel./fax: 36-1/306-4574

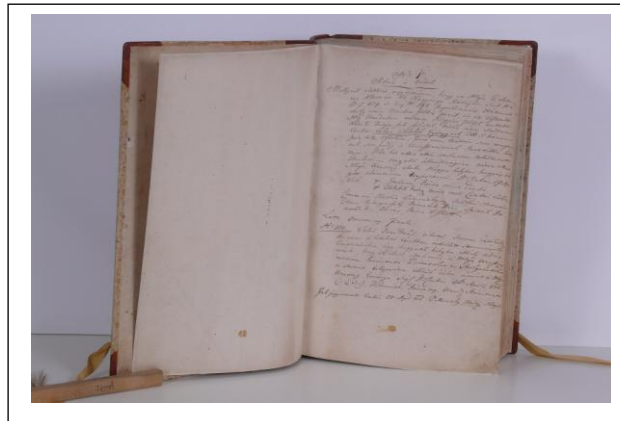
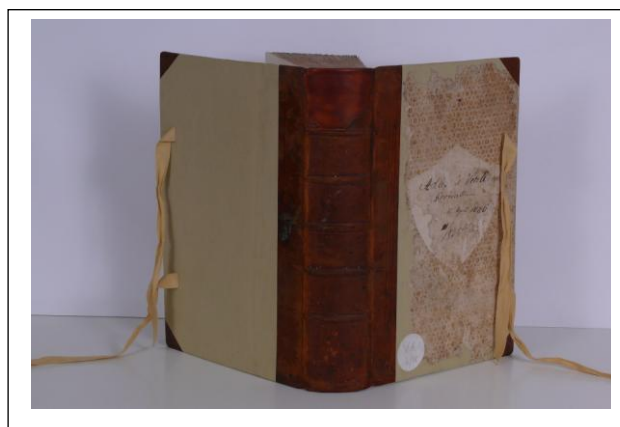
MNL Békés Megyei Levéltára
Gyula, 5700
Petőfi tér 2.

Beszámoló az alábbi 3 levéltári kötet restaurálásáról

Az **V. A. 1. b/18. jelzetű, Békéscsaba Mezőváros iratai: Adásvételi protocollum (406 lap) (1826-1835.)** kötet restaurálása a fotódokumentáció elkészítésével kezdődött. A kötetet portalanítottuk és a száraz tisztítás után a lapszámozás ellenőrzése mellett szétszedtük. A lappárokat a súlyos deformálódás miatt mostuk és savtalanítottuk. A javításokat kézi javítással készítettük el, amihez merített papírt, japán papírt és glutofix ragasztót használtunk. Az előzékeket megerősítettük. Az íveket 5 bordára fűztük fel az eredeti technikának megfelelően. A kötetet rekonstruáltuk félbőr felhúzással a gerincre, bőr aláerősítésekkel és pótlásokkal a sarkoknál. A táblákra az eredeti festett borítópapír aláerősítéssel került vissza elől, hátul pótlást készítettünk. A kiszakadt kötőket pótoltuk a csonkok alapján. A táblára visszakerült a restaurált címke. Fotódokumentációt készítettünk a restaurálás utáni állapotról.

A kötetet Gy. Molnár Kerstin restaurálta.

A kötet restaurálás előtt és után

ArchivArt Könyvrestaurátor Műhely Kft.
1088 Budapest, Üllői út 2-4. I. emelet 1.
Tel./fax: 36-1/306-4574

Az IV. A. 6./486. jelzetű, **Békés vármegye adószedőjének iratai: Magyargyula dicalis összeírása (62 fólió) (1825/26.)** kötet restaurálása a fotódokumentáció elkészítésével kezdődött. A kötetet fertőtlenítettük majd portalanítottuk. Óvatos száraz tisztítás után a kötetet szétszedtük a lapszámolás ellenőrzése mellett. A lapokat Parafil RT 70 kiemelő segédanyag között mostuk, savtalanítottuk és utánernyveztük. A javításokat papíröntéssel készítettük el, papírpép, kréta és természetes (keményítő-tylose) enyvezőanyag használatával. A hiányzó előzékeket merített papírral pótoltuk. Az íveket 3 vékony bordára fűztük fel az eredeti technikának megfelelően. Vékonytáblás egészpapírkötést készítettünk az eredeti festett borítópapír felhasználásával. A táblára címkét készítettünk. Fotódokumentációt készítettünk a restaurálás utáni állapotról.

A kötetet Helliné Lukács Judit restaurálta.

A kötet restaurálás előtt és után

Az IV. A. 6./1121. jelzetű, **Békés vármegye adószedőjének iratai: Komlós község dicalis összeírása (32 fólió) (1773/74.)** kötet restaurálása a fotódokumentáció elkészítésével kezdődött. A kötetet fertőtlenítettük majd portalanítottuk. Óvatos száraz tisztítás után a kötetet szétszedtük a lapszámolás ellenőrzése mellett. A lapokat Parafil RT 70 kiemelő segédanyag között mostuk, savtalanítottuk és utánernyveztük. A javításokat papíröntéssel készítettük el, papírpép, kréta és természetes (keményítő-tylose) enyvezőanyag használatával. A hiányzó előzékeket merített papírral pótoltuk. Az íveket 4 vékony bordára fűztük fel az eredeti technikának megfelelően. Vékonytáblás egészpapírkötést készítettünk az eredeti

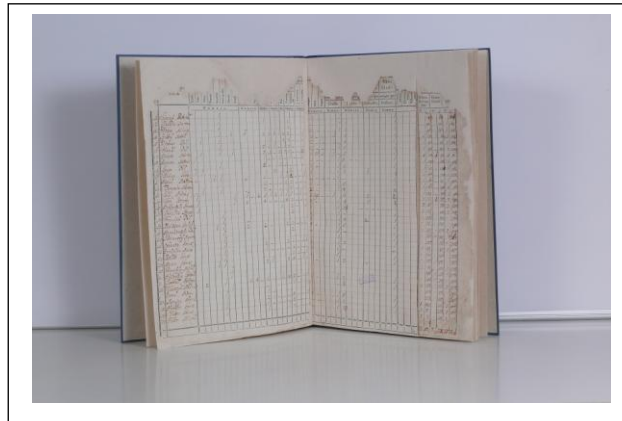
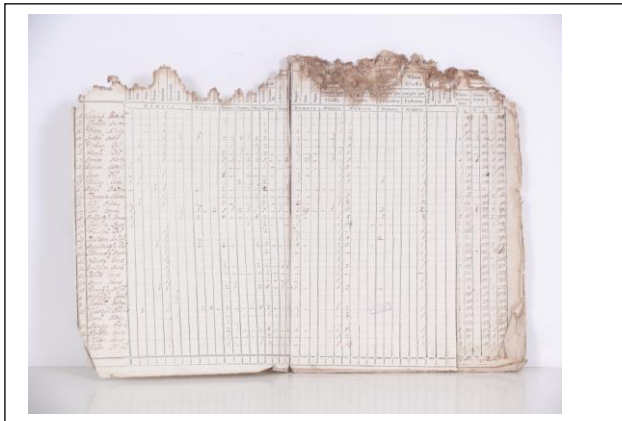
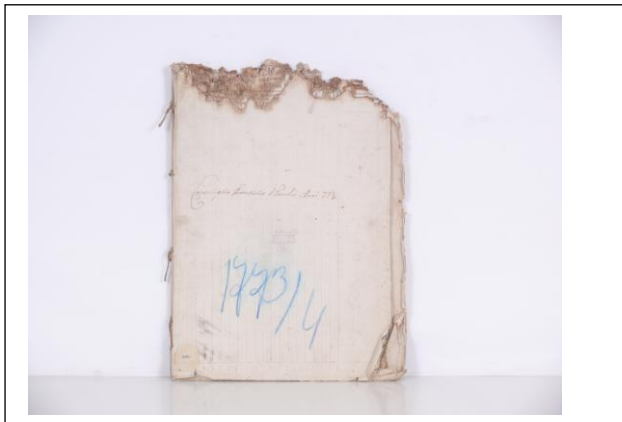

ArchivArt Könyvrestaurátor Műhely Kft.

1088 Budapest, Üllői út 2-4. I. emelet 1.

Tel./fax: 36-1/306-4574

festett borítópapír felhasználásával. A táblára címkét készítettünk.
Fotódokumentációt készítettünk a restaurálás utáni állapotról.
A kötetet Helliné Lukács Judit restaurálta.

A kötet restaurálás előtt és után

Budapest, 2020. július 10.

Gy. Molnár Kerstin

Gy. Molnár Kerstin
ArchivArt Könyvrestaurátor Műhely Kft.
szakmai vezető

ArchivArt
Könyvrestaurátor Műhely Kft.
1088 Budapest, Üllői út 2-4.
Cégjegyzékszám: 01-09-685003
Adószám: 11954501-2-42
K&H 10201006-50087963-00000000

DOKUMENTÁCIÓ

Sorszám: 8934

Megrendelő gyűjtemény: **MNL-Békés Megyei Levéltára, Gyula**

Leltári szám: **IV. A. 6./486. kötet**

Szerző, cím: **Békés vármegye adószedőjének iratai: Magyargyula dicalis összeírása**

Kiadás helye, éve: **1825/26.**

Méretadatok: magasság: 45,5 cm szélesség: 30 cm vastagság: 1,5 cm

Digitális fotódokumentáció.

A mű állapotának leírása:

Műtárgy típusa: oklevél, irat, könyv

Kötés: egészpapír kötés

Díszítése: nincs

Kötés sérülései: elől borító piszkos, poros, szakadt, hátsó borító hiányzik

Záródás: kapocs/szalag nincs

Előzék típusa: elévarrott

Sérülések, hiányok: csak elől tükör maradt meg a borítóval együtt

Fűzés technikája: 3 közepes spárgára fűzött, váltva

Állapota: jó

Oromszegő: nincs

Könyvtest: piszkos, poros, hátsó lapjai penészfoltosak, a könyvtest megdeformálódott, 62-63.old. lappár nagy része hiányos, penészes, összegyűrődött

---

24 munkaóra

Javasolt restaurálási munka:

Fotódokumentáció készítése a restaurálás előtti állapotról. Óvatos szétszedés a lapszámozások ellenőrzésével. Fertőtlenítés. Portalanítás. Kiemelő segédanyag (Parafil RT 70) között mosás, savtalanítás és utántenyezés. Javítás kézi javítással és a nagyon gyenge és hiányos részeken papírontással kiegészítés. A gyengébb részek megerősítése szükség szerint japán fátyol papírral. Fűzés az eredeti technikának megfelelően 3 vékony bordára. Vékony táblás egészpapír kötés készítése, a táblákra kerüljön vissza az eredeti borító papír. A táblára kerüljön címke. Fotódokumentáció készítése a restaurálás utáni állapotról.

Megjegyzések: Spárga helyett fűzőszalagra fűztem fel a lapjait a jobb nyithatóság érdekében.

Felhasznált anyagok:

timol, víz, Ca(OH)₂, tylose, japán papír, fátyol papír, merített papír gépi öntéssel, glutofix, fűzőszalag, fűzőcérna, vékony tábla, vastag merített papír, festett barna borítópapír, , új címke, keményítő, enyv

A munka átvételének ideje: 2020. 04.29.

Restaurátor: Helliné Lukács Judit

A munka elkészült: 2020. 05. 29.

Szakmai vezető: *Judit Lukács*

DOKUMENTÁCIÓ

Sorszám: 8933

Megrendelő gyűjtemény: **MNL-Békés Megyei Levéltára, Gyula**

Leltári szám: **V. A. 1. b./18. kötet**

Szerző, cím: **Békéscsaba Mezőváros iratai: Adásvételi protocollum**

Kiadás helye, éve: **1826-1835.**

Méretadatok: magasság: 42 cm   szélesség: 26,2 cm   vastagság: 10cm

Digitális fotódokumentáció.

A mű állapotának leírása:

Műtárgy típusa: oklevél, irat, könyv

Kötés: félbőr + festett papír borítás: színes nyomott mintás

Díszítése: vaknyomással

Kötés sérülései: bőr kiszáradt, nyílásban szakadt, barka és a borító papír elkopott

Záródás: 2 pár szalag

Előzék típusa: nem egyértelmű, lappárok

Sérülések, hiányok: szakadt, gyűrött

Fűzés technikája: 5 borda, a gerinc teljesen meghomorodott és kiszakadt a kötésből

Állapota:

Oromszegő: nincs

Könyvtest: használatból eredő sérülések: ujjnyomok, számarfülek, kisebb beszakadozások

---

54 munkaóra

Javasolt restaurálási munka:

Fotódokumentáció készítése a restaurálás előtti állapotról. Portalanítás és száraz tisztítás. A lapszámozások ellenőrzésével szétszedés. A deformálódás miatt a lappárok rövid mosása majd savtalanítása. Javítások elvégzése kézi javítással. Az előzések megerősítése. Fűzés az eredeti technikának megfelelően 5 bordára. A kötés rekonstruálása: elnyíló gerinccel bőrfelhúzás a gerincre, a sarkoknál bőr aláerősítés. A táblákra kerüljenek vissza az eredeti borítók aláerősítéssel. A kötők pótlása a töredékek alapján. A bőr konzerválása. Fotódokumentáció készítése a restaurálás utáni állapotról.

Felhasznált anyagok: víz, Ca(OH)₂, japán papír, merített papír, glutofix, kender zsineg, fűzőcérna, növényi cserzésű bőr, enyv, keményítő

A munka átvételének ideje: 2020.03.12.

Restaurátor: Gy.Molnár Kerstin

A munka elkészült: 2020.06.02.

Szakmai vezető: *Gyula Molnár Kerstin*

DOKUMENTÁCIÓ

Sorszám: 8935

Megrendelő gyűjtemény: **MNL-Békés Megyei Levéltára, Gyula**

Leltári szám: **IV. A. 6./1121. kötet**

Szerző, cím: **Békés vármegye adószedőjének iratai: Komlós község dicalis összeírása**

Kiadás helye, éve: **1773/74.**

Méretadatok: magasság: kb. 45cm szélesség: kb. 30,5-33cm vastagság: kb. 1cm

Digitális fotódokumentáció.

A mű állapotának leírása:

Műtárgy típusa: oklevél, irat, könyv

Kötés: kötés nélkül

Záródás: kapocs/szalag nincs

Előzék típusa: nincs

Sérülések, hiányok: -

Fűzés technikája: 4 spárgára fűzött, végig, lappáronként

Állapota: jó

Oromszegő: nincs

Könyvtest: fejnél penészes, meggyengült lapok, piszkos, poros, lappárok

---

16 munkaóra

Javasolt restaurálási munka:

Fotódokumentáció készítése a restaurálás előtti állapotról. Óvatos szétszedés a lapszámozások ellenőrzésével. Fertőtlenítés. Portalanítás és száraz tisztítás. Kiemelő segédanyag (Parafil RT 70) között mosás, savtalanítás és utánerenyvezés. A hiányok kiegészítése papíröntéssel. Az előzések pótlása. Fűzés az eredeti technikának megfelelően 4 vékony bordára. Vékony táblás elnyíló gerincű régi típusú egészpapír kötés készítése. A táblára kerüljön címke. Fotódokumentáció készítése a restaurálás utáni állapotról.

Megjegyzések: Spárga helyett szalagra fűztem fel a lappárokat a jobb nyithatóság érdekében.

Felhasznált anyagok:

timol, víz, Ca(OH)₂, tylose, merített papír gépi öntéssel, japán papír, fátyol papír, vékony tábla, gerinclemezt, kék félvászon, kék merített papír a borításhoz, enyv, keményítő, glutofix, új címke

A munka átvételének ideje: 2020. 03.13.

Restaurátor: Helliné Lukács Judit

A munka elkészült: 2020. 05.29.

Szakmai vezető: *Gyurcsán Károly*